

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE
 Dias Espanya: **una pesseta.**
 Fora d'Espanya: **dues pessetes.**

ADMINISTRACIÓ:
 St. Bernat, 5, Pral. 2.^a
 CIUTAT DE MALLORCA
 Administrador: Juan Riuortí

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuaderacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eularia, 25.—Llibreria de N. Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

Civadeta de Cerpellà

Per entrar amb olivetes

No fa gaire que En Morón, amb més bona voluntat que manyes i pertret científic i literari, cridava fort ferm dins un article «De nuestro campo», publicat dalt s'*Obrer* contra es mal gust, desgavell i betzerria d'ets escrits socialistes, que bellament mereixen es nom de vertaders crims de lesa-gramàtica. En Morón dona un enfilai de bons consells an ets escrigadors manobres des seu partit, i diu unes veritats, mal engarbullades sí, però que s'esperit que les dicta i es defectes que vol corretgir, haurien d'encortinar de vermei ses galtes d'ets escriptors socialistes. ¡Germanets de Deu! Per creure-hu es precis veure sa manera com fan sortir a ro-lo cada dissapte s'*Obrer Balear*, tot espellerinat i tan primet de roba que pareix nostron pare Adam sortint del paradís, després de haver pecat; i encara que corri, nigú li dona una set d'aigo. Es tan vei i ranci tot lo de s'*Obrer*, que hi ha una mala fi d'anys que no ha fets col·laboradors ni suscriptors nous. Venim a dir tot això, perquè a pesar d'ets esforços de uns quants socialistes progressius, no obstant cadascú fa es seu cap envant, sense escoltar-se raons ni consells, que, en esser cuít, ja vourem lo que serà, o marge o claper. Mes no se crega En Morón que amb so seu article... *reformista* ha tocat amb un dit an el cel, ni tampoc ha fet cap *momo*, perquè molt abans que no ell uns quants desenfainats que tenen més delit que doblers dins es serró i que ademés no tenguent ronya per gratar, la se cerquen engirgolant LA AURORA cada setmana, li trencaren el davant, pegant-los la flaca de posar en solfa davant es respectable públic mallorquí que mos llegeix, es desbarats que per tots es gusts amollen dalt es papingo socialista mallorquí una tracalada de col·laboradors «expontàneos», com En Morón anomena tals escrigadoretxos, oblidant o ignorant que no és amb *x* sinó amb *s* que cal escriure sa primera síl·laba d'aqueix mot. I apropòsit d'això ¡mirau quines coses s'esdevenen més rares! Fins ara era un principi admès per tots es naturalistes que sa *generació espontania*, això és, es néixer del no res, de cap potencialitat vital, era un impossible; però venen, an es nostros dies, es col·laboradors *expontàneos* de s'*Obrer* i amb sos seus escrits desmenten tota sa evidència de tal principi naturalista; demostren que no han nascut dins sa vida científica i literaria, sinó que venen del no res. Per això amb molta raó i pot ser d'una manera ben cap-pensada, s'*Obrer*, fent una crida dins sa darrera plana an es col·laboradors, los anomena *expontàneos*, això és, sense formació literaria, fets per ells mateixos com ses girgoles i esclata-sancs. Mirau ses coses com se componen!... ¡Vaja no sé com no hi ha més desgracies! diria irònicament un amic nostre.

Però, i Na Margot, que sempre teniu an es cap de sa ploma, tal volta me direu, ¿està assentada a sa llista de col·laboradors *expontàneos* de s'*Obrer*? An això contest que no importa cercar es fil de ses neules de tal qüestió, amb un llum de set blens, perquè es més clara.... que un article de qualsevol socialista. No crec que nigú nat del mon me fassa donar una passa enreara si dic que tant Na Margot, com En

Morón i En Galmés i tots ets altres de s'escabotell socialista, són així. Mes això t'ho deim, lector, en confiança, esperant també que, si los coneixes, no les aniràs a passar cap llagot, sobre tot a Na Margot, perquè, si prenía sa revenja, hi hauria perill de haver-hi un *viva-el-Rei*; mos baldaria amb sa primera. Voldria sebre, per un gust lo que el Bon Jesuset ha posat a sa punta de sa ploma de aqueixa doneta; però també lo lletjos que devem esser es qui endiumenjam LA AURORA, fins an es punt de que es nostros escrits no mereixen una parauleta; no ja d'alabansa, que això mai e-hu hem somiat, sinó de crítica i tot, de part des col·laboradors *expontàneos* de s'*Obrer*, tenguent en compte per això, que així mateix los sabem tocar s'escarpó i es *pontet*, seguit seguit los ablanim ses costelles i los donam ventim a voler. ¡cosa extranya! cap de ells, fins a l'hora present, ha dit una sola vegada: *Aqueixa boca és meua*. ¿Es que tots ells són fets de sa pasta de aquells asets de gerrer, pacients, sufrits i resignats baix des viatge qui los engruna? Mes com p'es camí podriem fer horeta, malavetjam anar-los darrera amb un bon verdanc en sa mà, midant-los s'esquena de tant en quant, sobre tot després d'haver deixat un poc de viatge d'incredulitat estúpida dins s'hostal de qualche paperot socialista mallorquí.

II

Na Margot en berlina

Aqueixa setmana ha tocat a Na Margot estar en berlina p'es seu article «*Esas jóvenes*», publicat dalt s'*Obrer*, apesar de no valer una maia ni sebre un per quin cap l'ha d'agafar, tan poca agafada té; i això que de tots és aquell que val més, allà on té tan poc saborino com fava parada freda.

¿I que té que dir Na Margot de *esas jóvenes*? ¿Quin pebre li fa coure ets uis ara? Comensant, idó, per lo primer, diu que sa religió no fa més que tirar esca (*echar el cebo*) perquè no se'n vagin des seu costat es feels creents.

¿Que voldrà dir amb això es caparró de s'*Obrer*? ¿Que sa religió, lo mateix d'un pescador, grumetja es seus feels. los posa menjar a s'am per tenir-los an es seu redol i agafar-los llavò millor? Perque parlant ara de tot, ses elucubracions estantisses i periòdiques de Na Margot són tan tenebroses que, per entendre-les, és necessari s'ingeni sutil d'un mestre consumat, i encara ¡que n'ha de roegar d'osques a cada passa! ¡Són tan desmanoyotats i baldrumers ets escrits de aqueix socialistes, que sols sa paciència de un Job i un seny de bistia veia, en temps i hores poren arribar a guipar-los, a endevinar lo que *poren dir*! Per això los creim de deu vegades nou inofensius. Si mos obligaven a lletgir bé una biblia protestant sense notes o un article socialista, sense pensar-hi dues vegades, agafariem tal biblia. Deu n'afart a qui en té ganes de llegir articles de s'*Obrer*; ja fa una bona penitència des seus pecats en aquest mon. Idó tornant ara agafar es fil de ses neules, que havíem amollat de sa mà una estona per fer aqueixes quatre consideracions generals, que seria estat un pecat deixar-les dins es tinter per llavor d'esparguera i que ara hi venien de primera perquè la cosa hu duia,—diré a Na Margot que, com sempre, l'ha croixida; sa religió mai per mai ha

passada fretura de servir-se d'engans ni d'*esques* per dur enganats es seus feels. Se conta d'un pescador que justament li pegà sa mania de pescar just amb s'am. Debades un amic el volgué convèncer de que hi posàs menjar, perquè d'altre manera es peix, en lloc de picar a s'am, no faria més que fugir-ne; però l'homo, qui molt abans des seu amic, ja se'n era adonat d'un inconvenient tan gros, no feu més que contestar-li rebent que ho feia a posta, perquè mai era estada intenció seua enganar nigú ni fins i tot es peix. Segurament que aqueix pescador no tenia cap pel de socialista, ni molt manco d'escrigador de s'*Obrer*. Ara també anem a lo nostro. Sa religió tira s'am nuu de sa seua doctrina dins sa gran mar de aqueix mon, sense esques ni engans, amb totes ses seues puntes de sofriments escruus; mentres tant es socialistes amb ses seues anades i vengudes, més de dues vegades l'han fregat amb sos morros, però mai per mai s'hi han volgut deixar agafar ells mateixos de bona gana. Peguen una esperonetjada de coa, el decanten i fan es seu cap envant. No obstant ets embrutadors des paperetxo socialista mallorquí *in articulo mortis*, senaleta d'esca, no fan més que pescar amb ams i robadores apilotades de menjar del dimoni, i encara així, si anau a destapar sa pescada, no hi voreu més que bellugar s'hi i esperonetjar, nafrats, quatre esparrelets i dues o tres tutes robades.

Sa religió no coneix s'esca de sa mentida; quins la coneixen i en fan abús, són es socialistes mallorquins de *pa en fonteta*, amics corals del dimoni, pare i mestre *nemine discrepante* de tota casta de menganetes, medi infalible de enganar i agafar es bobians, el nombre dels quals es infinit Vos qui sabeu es mal de s'olla, senyora Margot, ¿no és tal volta es socialisme o millor dit, es desvergonyiment en materies religioses de uns quants tudats de cor i caps esfondrats, i no sa religió ni l'Esglesia, qui se serveixen p'es seus fins i efectes de s'esca de sa perdició, per dur enganats i entabanats es seus sogueus, un estol de pobres d'esperit, que los van cou cou, perquè encara combreguen en rodes de molí? Si sa religió empràs tal esca ¿parlaria tan clar i tan fort, segura com està de que és sa veritat, sa llum i sa vida? ¿Podria emprendre i dur a terme, si dugués mettàfara en ses seues ensenyances, aqueixes obres superbes i grandioses dins totes ses manifestacions de sa vida humana, aixecant es pobles i menant-los cap a sa cucua des benestar i progrés material i moral? Es socialisme que predicau, aqueix socialisme de... tocar la queda du sa mentida i s'esca des renou i s'escàndol dins es moll d'ets ossos i per això no's serva dret, i si l'estamenetjen un poc, tot d'una fa es gambirot.

Però com Na Margot no pot passar sense fer un poc de comedia, se demana si ha dit *feels*; i, després de donar-se'n compte, lo mateix que si acabàs de perdre un paner o demanar un benefici dins sa bogeria, fa quatre esta beigs, protestant d'haver anomenades tals «*esas jóvenes*» «las hijas de la purissima». ¡Com vos agrada aqueix frit.... gramatical? Fins i tot escriguent, demostren aqueix socialistes de s'*Obrer* sa petitesa, des seu ingeni i sa grandesa incommensurable des seu toix. ¡Oh Morón, adobador des gust socialistic, posau unes mitges soles i

unes remuntes an es de Na Margot, que hu necesita més que es pa de cada dia!

LLORENCET DE SES JOTES.

Sobre ses Monges belgues

Ja sabeu que es diaris francesos i companyia, quant ets alemanys ocuparen Bèlgica, deien que aqueix violaven i foraven ses Monges des Convents que trobaven, i hu donaven per ben ver.

Idó bé, Von Bissing, Governador General de Bèlgica p'ets alemanys, davant unes acusacions tan greus i ferrestes, se cregué an es cas de dirigir una carta a l'Emm. Sr. Cardenal Mercier, Archebisbe de Malines i Primat de Bèlgica, demanant-li que li enviàs totes ses claricies que tengués sobre aqueix fets criminals que s'atribuïen an ets alemanys respecte de ses Monges, perquè ell, Von Bissing, estava resolt a dur-ho a s'enfront i aplicar tot es rigor de la llei an es qui haguessen feta cap cosa d'aquelles.

¿I sabeu que contestà l'Emm. Sr. Cardenal Mercier? Idó que no li poria donar cap claricia perquè anar a aclarir aqueixes coses, seria una ofensa, una deshonra per ses Monges.

Aqueixa carta de Von Bissing i sa resposta des Cardenal Mercier no les verem damunt cap periòdic germanòfil, sinó damunt un partidari furiós d'Inglaterra i França De manera que l'Emm. Sr. Cardenal Mercier se negà a donar cap claricia a Von Bissing sobre ets atentats que ets aliadòfils deien que ets alemanys havien comesos contra ses Monges belgues.

Per castigar un crim, sa primera passa que s'ha de donar, és aclarir si s'és comès tal crim i qui l'ha comès. Es qui no vol que això s'aclaresca, no es pot queixar de que no se castigui.

Damunt es diari de Madrid *El Debate* veim una relació des Corresponsal que dit diari té a Roma, que diu que topà un personatge de la *Sagrada Congregació de Religiosos*, Tribunal Suprem que la Santa Seu ha posat per cuidar i atendre a tots es Frares i Monges del mon. Es Corresponsal aqueix mogué an aquell personatge sobre ses Monges i sa guerra, i aquest li va dir coses interessantíssimes. Es Corresponsal li demanà:

—¿Poría V. R., sense faltar an es seu dever, dir-me qualche cosa relativament a sa violació de ses Monges de Bèlgica, atribuïda an es militars alemanys? tota vegada que són passats ja vint mesos de s'invasió ensà, i no sabem encara res en net.

Aquell personatge contesta:

—No n'hi puc parlar a pedres menudes ni donar-li totes ses entre-senyas, que per lo demés no tenen importancia major. Lo que sí li diré sense cap dificultat sa sustancia de totes ses claricies que tenim, no per favorir gens ets alemanys, sinó tan sols per amor a sa veritat i per s'honra de ses santes Monges. Ses veus escampades per tot arreu sobre sa violació en massa preocuparen, com era natural, la Sagrada Congregació, que té encomanats tots es Frares i ses Monges del mon. Sa primera passa que dona la Sagrada Congregació, fonc aclarir què era lo que havia succeït en tota veritat respecte d'aquesta cosa. Per acla-

rir-ho més bé, se serví la Sagrada Congregació de la Secretaria d'Estat del Papa.

En primer lloc, totes ses Superiores d'Instituts Religiosos establits a Bèlgica que eren a les hores a Roma, la Sagrada Congregació les cridà per que diguessen en tota veritat i claredat lo que havia succeït a totes ses Monges des seu Institut respecte d'allò; i totes aquelles Superiores contestaren que cap Monja de sa seua Jurisdicció havia rebut a Bèlgica cap ultratge d'aquells que s'atribuïen an ets alemanys respecte d'elles.

Aqueixa resposta de totes ses Superiores de ses Monges de Bèlgica té una importància fora mida. Si elles no saben que cap súbdita seua haja sufrits tals ultratges ¿qui hu ha de sebre? Aquelles Superiores, preguntant les la Sagrada Congregació, come Autoritat Suprema d'elles i p'és bé de l'Esglesia, no porien guardar cap reserva, havien de parlar clar i dir tot lo que hi havia, fos lo que fos. Iddò bono, digueren totes que no hi havia hagut res de tot allò.

A les hores es Corresponsal demanà an aquell personatge:

—Ramangué satisfeta la Sagrada Congregació de s'enquesta uberta sobre ets ultratges aquells contra ses Monges de Bèlgica?

—Sí, digué aquell. Es resultat de s'enquesta tranquilisà la Sagrada Congregació, i després són venguts moltíssims de testimonis confirmant lo que digueren ses Superiores de ses Monges de Bèlgica, negant s'existència de tals ultratges. Ademés, quant Monseñyor Heylen, Bisbe de Namur, fonc aquí, a Roma, li demanaren sobre tals ultratges, i confessà que ses veus que s'havien fetes córrer sobre això, no eren veres.—E-hi pot haver hagut, digué, qualque cas aïllat, que jo ignor. però res pus.

Il ara anau-vos-ne a fiar de ses notícies des diaris francesos i demés companys de causa, quant se tracta de malfamar ets alemanys!

¡Ja som tots ríes!

(Comedieta d'En Bri-Fi)

Acte III

Sa mateixa escena, amb so canvi de que ses taules estaràn totes juntes a mig en disposició de preparar-les per fer-hi es dinar.)

ESCENA 1.^a

Pau i Xesc

(Pau espolsa ses taules i decanta ses cadires. En Xesc se passeja de banda a banda.)

Xesc: L'amo'n Pau ¿sabeu que trob?
(En Pau s'atura davant ell).

Xesc: Trob, que se torben ferm, aquells dos estornells...

Pau: Jo també hu trobava, però no tengueu ansia; són bons al'lots...

Xesc: ¡Bons al'lots! ¡bons al'lots! ¡fiau-vos-ne d'aqueix bons al'lots! Quant dormen mai ploren.

Pau: No siau tan mal pensat... ¿Sabeu que pensava?

Xesc: ¡Que sé jo! (morrotós).

Pau: Que podriem comensar a parar taula i així, amb un instant estarem a punt de dinar.

Xesc: ¡Ja m'heu ginyat!
(En Pau va a cercar ses estovaries, i comensa a posar-les).

ESCENA 2.^a

Dils i estudiants

Peric: ¿Encara no se són entregats aquells dos?

Xesc: Sab que seria de fàcil que els hagués d'anar a cercar.

Gori: Per paga, són dos aliardos!

Pep: Ell encara no passa d'hora

Xesc: Són les dotze i mitja i se'n són anats a las deu i un quart.

Pau: Això me dona mala espina...

ESCENA 3.^a

Dils, Capità i D. Mateu

Capità: ¡Olal vol dir taula parada i tot...
Mat: Alegre't, panxeta, que es dinar ja vél menjarem carneta...

Xesc: ¡Un llamp forcat! tenc jo por que no menjem...

Cap: I ara, perque deis això?

Xesc: Perque hu dic? perque fa més de dues hores que se'n són anats aquells dos marxandos i encara és s'hora que han de comparèixer!

Capità: ¿Que vol dir? ¿no són venguts encara?

Pau: No senyor, i tenen temps i re-temps d'esser aquí.

Mateu: Això és que esperen es dinar

Xesc: Espere'l d'assegut, que vola baix. Quant jo vos deia...

ESCENA 4.^a

Tòfol: ¡Alabat sia Deu!
Pau: Per a sempre sia alabat!
Capità: ¡En Tià?

Tòfol: No sé a on és?

Capità: ¿Que vol dir no sabs a on és?

Tòfol: No. (ben sec).

Pau: ¡Vina aquí! ¿que tens? ¿qué passa? ¿qué t'ha succeït?

Capità: ¡Explicue't!

Tòfol: Que'm pens que no dinarem avui.

Xesc: ¡Ves que tall!

Mateu: Aaaaay! (fent un badai).

Pep: ¡¡Patapum!!

Gori: ¿I ara?

Perico: ¡Aquesta és bona!

Tòfol: Deixau-me parlar. Som anats, ben atacats a Ca'n Tomeu; i allà, com tothom tenia ja ses 5.000 pessetes, han dit que no volien fer pus dinar per ningú, perque ja eren rics a bastament.—D'allà mos n'anam a La Alhambra i joto que tal! A ca'n Barnils s'han rigut de noltros. A ca Ses Solles hi havia un rebumbori de mil dimonis, de fandangos i jotes i jaleo, i mos hi som entre enguts una estona. No hu volgueu sebre: es tasser se'n era vengut per avall ses guiteres no tenien cap corda sencera, i ja no els hem dita paraula de dinar; a sa Plassa, hi havia un bogiot que pareixia l'infern; es monicipals principals ballaven amb ses peixeteres; es celadors des repès estaven més gats que una sopa, des carnicers ni la pols. Sobre tot, ningú fa feina, ni en volen fer, ni a mà de ferne en la vida d'un cristià. I En Tià que és homo resolt, m'ha dit, diu: Tòfol! I jo li he dit: ¡Que mana! Diu: veste'n a ca's senyor i diga-los que vaig fins a ca's Bal·le de barri a veure com se pot arreglar aqueix frit. I jo li he dit: Tià, parles com un llibre. Ves-te'n i fé via i arretgle-hu prest! i ha tocade soletes i jo me'n som veugut cara alegre i cul batut.

Xesc: No us ho deia jo, que no dinariem? Tot això no són més que un esplet de mentides. Sabs si jo hi fos anat!

Tòfol: ¿Que? ¿que haguésseu fet?

Xesc: Vos hagués treta sa freixural

Tòfol: ¡Es vostro tros de tronxol

Xesc: ¡Mentider, més que mentider!
Poca alatxa.
(los agafen)

Tòfol: Deixau-m'hi arribar i serà difunt!

Xesc: ¡Rrrrr! Et tenc de treure sa moca!... gran belitre!!

ESCENA 5.^a

(Dils i En Tià amb un paper amb sa mà, amb so cap embemat i tot polsós, sensa gorra, tot cansat).

Tià: ¡Ail ja som aquí! ¡avui som nat!
Tenc d'anar a La Sanc a peu descals.

Capità: (L'agafa per un bras) Vina aquí, mal assistent! vina aquí! ¿l d'on vens ara?

Tià: ¿Encara m'hi ha de afegir? Que me escolt i hu sabrà tot.
(Tots l'enrevolten).

Capità: Digués, digués...

Xesc: I fora mentides!

Tià: Heu de pensar, fiets meus, que quant mos ne som anats amb En Tòfol....

Capità: Bono, ja hu sabem! Digués a on ets anat quant has deixat En Tòfol.

Tià: (An Tòfol) ¡Que los has dit lo de Ca'n Barnils?

Tòfol: Sí.

Tià: ¿I lo de ca-Ses Solles?

Tòfol: També.

Capità: E-hu sabem tot an això; lo altre, lo teu és lo que volem sebre.

Tià: Iddò, quant he deixat En Tòfol, me'n som anat de cap a ca's Bal·le de barri, que está an Es Sindicat, i m'hi trob una gentada que omplia tot es carrer, i hi havia gent per Sa Llongeta i p'és Pes des Carbó, i p'és Pes de Sa Farina, i per sa plassa d'En Coll, i per sa Butzeria, tot ple, i feien un crits, que no hu volgueu sebre. Uns deien fuera los ledrones! altres ¡Abaco los farsantes! i altres: Viva la Repartidora! He comensat a pegar colzades i arrib an es de davant de tot, i allà deman a un que duia gaietet amb unes borletes penjades, que pareixien ses borletes des ruquet des Vicari de la Vila es dies de festa; i li dic: —Senyor, i ara que passa amb aquest renou? I ell no me contesta, sinó que cridava en foraster unes coses pitjors que lo que mos deia es coronell an es corter, quant feiem qualque porcada a s'estructuó. I jo llavó dic: ¡Això va malament, Tià! I com tothom cridava, he dit: Lo millor seria deixar parlar aquest senyor, que pareix que és cosa grossa. I me pos de part seua. Tal no hagués fet! Una partida de sabaters que tenia ran de mi, han comensat a repartir mans-balletes. I n'haguésseu vists de cops de puny! Sobre tot, senyor, que me mir es cap! i ja pot fer un calco de lo que ha succeït...

Capità: Bono i tot això ¿per que era?

Tià: ¡Ah! ja no hi pensava.

Quant s'és hagut espessat un poc es trui, han tretes unes grapadotes de papers, i n'han comensat a repartir a tothom. I n'hi ha hagudes de grapades! Però fiets llavó és estat lo bó tot d'una que l'han hagut lletgit es primers, que n'han pogut aglapir cap, llavó si que és estat blau es fester! Llavó si que n'hi ha haguts de crits, i fueras, i abacos! I jo he dit: —Tià, ja't bastal! A ca's senyor falta gent! I me'n som vengut. I ¡sort que en dac un de paper! que per cert deu dir coses pitjors que rabia, per lo que jo he pogut veure.

Veiam, aquest paper...

Xesc: ¡Que el llegesca!

Capità: (Tots s'hi apleguen amb interès)

Ciudadanos: La orden dada ayer sobre repartición de 5.000 pesetas por cabeza, ha sido de fatales resultados. Asi que, queda anulada dicha orden, i declarados inútiles i sin valor los billetes repartidos.

Confie cada ciudadano su porvenir al trabajo y a la virtud y asi la patria será grande y su vida próspera.

Mateu: L'amo'n Pau, llevau sa taula!
(Tots fan cara de mositiis. Molt d'interès an aquesta escena).

Xesc: Quant jo vos deia que no dinariem.

Perico: I ara que toca fer?...

Gori: Vendre ses cases i anar a lloguer...

Pepito: I si no, fam per avui i miseria per demà...

L'amo: I ara ¿com e-hu faig per cobrar?...

Capità: L'amo'n Pau, escoltau-me, això és estada una llissó que tots hem de aprofitar per es nostro bé. Això vol dir que an aquest mon sempre hi haurà rics i pobres, i que això de voler que tothom, tenga lo mateix i sien tots iguals, és un desbarat des més grossos que se puguen somiar. Cadascú ha d'estar content en sa sort que Deu li envia, i això si, cadascú dins es seu estat, ha de procurar amb sa virtut i es trebai fer-se sempre més amunt, però serviant es llum dret segons ses sabies lleis que Deu ha posades an aquest mon. Així que vostés (an els estudiants) estudiin de casta forta fins a fer-se un un bon metge, s'altre un bon misser, s'altre un bon comerciant. I vos (an En Xesc)

conrau sa vostra terra amb curolla per que doni bon fruit, i vosté D. Mateu, procurant-se un modo honrat i legal de guanyar-se la vida i jo deixar-me anar de cap buitades de joves i fer-me un bon militar; i vos, l'amo'n Pau, tenguent una mica de paciència confiant que aqueix senyors amb sa llissó que avui han apres, sabrán camplir en sos seus devers i vos pagarán.

Pep: Així prometem fer-ho.

Tòfol: I noltros que n'hem de treure?

Tià: A mi ja m'ha bastat (senyalant el cap). Ara a tu, sabs que't toca fer contents aqueix senyors (senyalant es públic) (mirant es públic). Sempre me'n he de dur s'aumut p'és cap! Justament he d'esser jo que los he de dir qualque cosa? Diga-los-ho tu, Tià!

Tià: (Ben resolt) Públic benivolgut! s'abeu que vos vol dir En Tòfol, però está tot empagat? Qui és confrare, que prenga candela!

Telo rípi!

Bibliografía

DE MALLORCA | Costumbres, | Recuerdos y Curiosidades | por | A. Pol | Tomo I | —Palma de Mallorca | Tipo-litografía de Amengual y Muntaner | 1916. —Volum de XV-94 planes de 165x115 m m.

Donam també les gracies an el Sr. Pol per haver-mos obsequiats amb un exemplar d'aquesta obreta seua i n'hi enviam la més coral enhorabona. Es una obra re-de-plena de saba i llecor mallorquina, pintant amb enginy i destresa i amb amor les costums, recordanses i curiositats de sa nostra Roqueta per fer-les estimar, admirar i conservar religiosament.

El Sr. Pol ha feta una obra digna de un bon fii, demostrant-se mallorquí conscient, d'ànima noblement fina i delitosa. Lo que llamentam, és que no haja escrit en bon mallorquí aquest llibre seu, tan exquisit i mangívol. Que se desengani el Sr. Pol, no hi ha com sa llengo mallorquina per fer sentir ses belleses i es tressors de Mallorca. Sa llengo mallorquina és s'ànima de Mallorca, és insubstituible per lletgir-se a Mallorca; i estiga segur l'autor que és a Sa Roqueta que ha de trobar ell lectors i ensaboridors d'aqueix bell enfilai de pintures mallorquines a on ha demostrat sebre manetjar es pinzells com tot un Mestre.

Consejo Provincial de Fomento de Baleares | CARTILLA | CON INSTRUCCIONES SANITARIAS | SOBRE | LA VIRUELA OVINA | por | Antonio Bosch Miralles | Inspector Provincial de Higiene y Sanidad pecuarias. | —Palma de Mallorca | Imprenta de J. Tous—Un opuscle de 31 plana de 158x107 m m.

L'Exm. Sr. D. Bernat Amer mos obsequià enviant-mos aquesta Cartilla, de lo qual li donam gracies ben corals, com també enviam s'enhonabona de tot cor a s'autor de sa Cartilla, es nostro bon amic D. Antoni Bosch i Miralles, que n'ha escrites d'altres d'obretes d'higiene i sanitat, amb lo que presta un gran servici a Mallorca, que treu tant i tant del bestiar. Parà santament l'autor si segueix imperturbable sa seua ben orientada campanya sanitaria, tan profitosa per Mallorca.

N'Arnau

XII

Altres mal-de-caps me feren fogir de de la memoria es pas de ses aries de N'Arnau, fins que despuisahir s'entreguen a ca-meua En Tòfol i En Mena amb so mateix Arnanini Achille Gorghetti Amplabuca en persona.

Aquells dos de cop i bolei el me presentaren, i ell va estar molt ceremoniós i me feu es mil oferiments, an'e que vaig procurar correspondre.

A mi me caigué de primera, perque

desitjava ferm conèixer-lo i tractar-lo d'aprop per poderlo estudiar de prim compte.

Conversarem d'art i de música una bona estona, fins que En Mena se desitja d'aquesta:

—Bono, D. Pau! Encara no li hem dit s'objecte principal de sa nostra venguda.

—Digau-ho idò, si us plau! diu jo.
—S'objecte és, diu ell, que demà a ca D.ª Floripetes, sa polla de N'Arnau, e-hi ha una vel·lada íntima d'arte por todo lo alto, a on es nostro gran Bair colossal farà ses delícies des seus amics i admiradors. I esperam que vostè mos hi voldrà acompanyar.

Aquella descàrrega d'En Mena me vengué molt de nou, i vaig acabar per donar paraula de que no hi faria falta. En Tòfol s'ofereí a venir-me a cercar i presentar-me a D.ª Floripetes Punxora, a son pare i sa mare i amics i amigues de la casa. S'hora selietjada eren les nou des vespre.

N'Arnau i es dos revel·lers que l'acompanyaven se despediren amb tota sa prosopopeia del mon, i me deixaren en là com sa jaia Miquela, perque per un vent tenia curiositat de conèixer Na Floripes i sa seua gent i veure-hi maniobrar N'Arnau amb En Tòfol i En Mena, i per altre vent me sabia greu haver de prendre part en tot aquell caberboni, que està tan exposat a acabar malament.

Ahir hi vaig pensar tot lo dia; vé es vespre, sop dejorn, i a les vuit i tres quarts s'entrega ben peus alts En Penjat, i ¡cap a ca D.ª Floripetes manca gent!

Havent manifestada an En Tòfol sa meua sorpresa de que N'Arnau, amb sa renyada que son pare li havia donada i amb lo que s'era retgirat i acovardat, seguís festetjant i anant de reunions, es de Binifardell me digué que, com eren passades tantes de setmanes sensa que l'Amo de So'n Palafanga se fos acostat devers Ciutat, N'Arnau seguia, això sí, anant a classe a Monti-Siòn, però també seguia es seus festetjaments amb Na Floripes i ses seues currolles artístiques, esperansat de que son pare no le hi aglapiria.

Amb això tac! arribam a ca D.ª Floripes, que mos guipà com pujàvem per s'escala, vé a obrir-mos, tota enllestida, enllimonada i enfarinoada; En Penjat amb molta de retòrica m'hi presenta, ella me fa una gran rebuda, i llavò me presentà a sa mare i a son pare, que també feren gran cas de mi.

Son pare mos donà una estona de conversa, mentres sa mare i un germà rebien ets amics i amigues que estaven convidats an aquella reunió íntima de Arte por todo lo alto, que havia dit En Mena.

I vos assegur que fone una reunió de pinyol vermei, mai vista ni sentida.

Allà estigueren representades totes ses classes i aspiracions socials: N'Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca representà il sublime art del bel canto; un quern més d'admiradors seus, sa mal feneria i ses butxaques geuges; unes quantes amigues de la senyora Floripetes, sa desmenjadura amb talent i ses ganas de no romandre amb sa creu d'ets aubats; es fii de la casa, que hem dit, soldat rebaixat, representà la Milícia; En Penjat i En Mena ses ciències, es delit i es pocs-mal-de-caps; i es senyor i sa senyora de la casa, la noblesa, perque un rebesavi seu diuen si era parent d'un que se questionetjava si per temps era estat mosso de cuina del Rei En Jaume.

Això ja's diu desllatigar llinatges a'xi mateix; però lo que no's diu que persones nades hagen vista mai cap reunió consemblant an aqueixa d'anit passada.

Després d'haver-mos tenguts drets una estona dins sa quadreta d'entrada, mos fan passar amb moltes de cerimònies ben embafoses dins es... salón. Es salón era una altra quadreta, que se veia que l'havien endiumenjada tan bé com havien sabut. E-hi havien

compostes una vintena de cadires-balansins (balansins, perque hi poren fer la balansa, de tant que balderetgen de véies que son); per ses parets, un grapat de burots francesos que guarden de mals pensaments, fotografies amb vases d'esquerdes de canya entrecualcades a on hi ha mapats tots es parents, amics, coneguts i benefactors; quadrets de cabeis i paper picat de la senyoreta Floripes que deixen amb un peu alt. També hi han engirgolat un piano de lloguer, trempat i duit aquí a posta per cantar-hi N'Arnau i un Professor de música que hi ha avisat per acompanyar-lo.

Com ja eren les nou i N'Arnau ni es Professor no's presentaven, En Penjat s'espitxa a cercar-los, deixant-me a mi en berlina a's mig d'aquell senyorim senyoram, que rallaven p'es colzos, come cadellots de molí.

La senyoreta Floripes amb ses seues amigues i es germà soldat taïaven saïos i posaven barrets an aquest i an aquest altre, i es senyor i sa senyora de la casa les havien amb noltros homes, majors d'edat, jo i uns quants pares i mares de ses estornelles que enrevoltaven la senyoreta Floripes, que cada instant sortia a guaitar a s'escala per veure si venia N'Arnau i sa seua Cort d'honor.

No se feren esperar gaire. Com mos ne temérem se presenta amb gran solemnitat es futur gran baix colossal, N'Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca, rodetjat d'En Mena i En Penjat i es Professor de Música i sis o set estornells més de beurada, admiradors i entusiastes incondicionals de s'Artista.

Aquí tots mos aixecam, i esclata una descàrrega de cortesies i complimentes que anaven i venien, alsant un brogit aixordador, que només sentien:

—¡Bona nit tenguen!
—...Tenguen.
—Ses mateixes tenguen.
—¿Com e-hu passen?
—Per servir-les!
—A sa seua disposició!
—En lo que siguem bons!
—En lo que siguem bones!
—Per dar-los gust.
—Seguen! Seguen! si són servits.
—Prenguen asiento.
—Es comoditat.
—¡Que no's desincomodig en!
—Gracies!
—Mil gracias!
—Mil millions de gracias!

Si jo, la bona sort, hagués tengut cap paraigo avinent, l'obria per por d'aquella barrumbada de gracias que plovién a tala-baixons; que, si haguesen plogut decimes d'homonet tantes com gracias, romanía aquella casa plena de moneda i rics sos habitants per tota la vida.

A la fi tots mos asseguérem, N'Arnau davora la senyoreta Floripes, i En Penjat i En Mena i ets altres pollastrells entre i entre d'aquelles pollastrelles, i s'hi arma sa gran xarradissa del sigle.

—Bono! i ¿que volía dir jo? diu En Penjat.

—Diga, D. Tòfol! s'exclamen ses polletes.

—En Cormena en sab la prima diu En Penjat.

—Sr. Cormena, que mos ho cont tot! diu tothom.

—Tot va per la senyoreta Floripes! diu s'interpelat.

—Es felici! diu un de sa Cort d'honor de s'Artista.

—¿Com no hu ha d'esser, diu un altre, si dispone del corazón de D. Arnaldo?

—¿D. Arnaldo? diu En Mena. Il basso assoluto Signore Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca en el mundo del arte!

—Arnauini! nom artístic! diu un segón de sa Cort d'honor.

—¡Com sa pessa! diu un tercer!

—Ah sí! diu un des pares d'aquelles polles. Un gran artista diuen que serà!

—Serà? diu En Mena. Es! és! i

quien diga lo contrario, falta a la moralidad de las referencias.

—Sa seua fama, diu En Penjat, vola por las regiones etéreas!

—El arte espera de él, diu es Professor de música, sus más estupendas y morrocotudas manifestaciones!

—Serà el Rei de s'Escena Moderna! diu un quint de sa Cort d'honor.

—Sa camia i tot vendré si no tenc altra cosa, diu un altre, per anar-lo a sentir quant cantarà an es Principal!

—¿An es Principal de Mallorca? diu En Tòfol. Ni España será digna de oír su voz divina! Figurin-se que jo, que estudié de misser i aqueix, En Cormena, de metge, hem d'esser es seus facultatius, no l'hem de deixar mai: jo per dur-li es comptes i moure plet an ets empresaris que no siguen puntuals en so pagar; i En Cormena come metge per dir lo que puga menjar i lo que no convé que menj, sa roba que ha de dur i sa que no ha de dur, lo que ha de fer i lo que no ha de fer, para que continúe siempre en su importante salud il basso assoluto Signore Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca, con cuya presencia todos nos honramos.

Aquí N'Arnau volia pendre la paraula; però no pogué rompre, perque un altre li taia es vent amb aquesta:

—Donya Floripes! un favor li demàn! diu un de sa rollada.

—Vostè ja hu sap! disponga! diu ella, tota estufada

—Idò, diu aquell, quant il signore Arnauini sea el espanto y confusión de todos los artistas, i vostè siga rebuda en paumes d'or a Londres, París i Berlin, i venguen a passar ses estivades (!) a Mallorca, no s'olvidin de noltros.

—¡Nequaquam! va dir el acte N'Arnau no poguent estar pus.

—Nequaquam! vol dir, de cap manera, s'exclamà En Penjat. Perque siga a tots cosa certa i notoria, que il signore Arnauini sab set llengos.

—¡Set llengos! ¿Que mos diu? s'exclama tothom.

—Lo que senten! die En Penjat. Ell mos porem treure's gat des sac! Contemles: es mallorquí.

—Una! diu un de sa Cort d'honor.

—Es castellà! diu En Penjat

—Dues! diu un segón de sa Cort.

—Es foraster! diu En Penjat.

—Tres! diu una de ses amigues de la senyoreta Floripes. Però i es castellà i es foraster ¿que no es idèntic.

—No senyora! Vice-versa! diu En Penjat.

—Ah! Ja barrunt! diu aquella.

—Cloguem es compte! diu En Penjat.

—Tres en teniem! diu un tercer de sa Cort.

—¿Tres? diu En Penjat. Idò es francès i s'italià.

—Son cinc! diu una altra polla. ¿Vol dir sab es francès?

—Sí senyora! diu En Penjat. Sab dir: bon jur, moxú! La commodité! tra bian! mercé!

—¿I s'italià? demana aquella polla.

—El sab, diu En Penjat, p'es cap des dits; així és que diu: no me piataxe, eccolocuà! gratsiel far niente, i llavò com operista que espera esser.

—Mirau, diu En Mena. ¡Cinc llengos! Vaja! és una catarata fosfòrica de ciencia!

—I encarara en manquen dues més: es grec i es llatí, diu En Penjat.

—Que mos diu? s'exclamen ses pollastrelles.

—Lo que senten! diu En Penjat. Des grec sab: mataiotes mataioteton ta pantà mataiotes

I ¿que dimoni vol dir això? diu un des pares de ses polles.

—Vol dir, diu En Penjat, vanidat de vanidats i tot vanidat.

—¡El diantre és D. Arnau per sebre molt! s'exclama un altre pare.

—I llavò sab es llatí, diu En Penjat, perque hi anà quatre o cinc anys.

—Pido la palabra! diu N'Arnau.

—D. Arnau, se deix sentir! diu una de ses polles.

—Sa meua laringe, diu ell, no pot produir cap vibració ni sa traquea transmitir el sonido.

—¿Que té res de nou? demanà un des pares de familia.

—D. Arnau, que està indispost? diu un altre.

—D. Arnau, ¿que no's troba bé? diu una de ses mares de familia.

—La satisfacció i el alborozo, diu ell, me embargan el pulmón. i no'm puc externar.

I En Penjat i companyia per poc esclafeixen de riure, com senten es desbarats i doiades de N'Arnau, que se'n va com un cavall an es còs, desplegant sa seua singular eloquencia, dient:

—Pues, señor, los vui formular un vot de gracias a vostès, pe haver creat es meus oídos, alabant-me sa meua gran veu, i es meus coneixements artístics i científics, modestia aparte, verdaderamente extraordinarios.

—Moltes gracias de l'obsequi digueren totes ses mares i es pares de familia i tota sa polleria i Cort d'honor.

—Vostès se'n mereixen més, diu N'Arnau.

—Vostè es molt amable! diuen es senyor i senyora de la casa.

—Jo lo que sé, es que D. Arnau hauria de cantar! diu En Penjat.

—Vostè té raó, D. Tòfol! diuen totes ses polles.

—D. Arnau, que mos don aquest gust! diuen ses mares de familia.

—¡Se mortific, D. Arnau! diuen es pares de idem

—Me sab greu no porer correspondre a tan fines atencions! diu N'Arnau, fent estabexos.

—¿Que té vahidos? diu una polla.

—¿Que no està de veu? diu una altra polla.

—Me pendré sa llibertat de dir-los, romp aquí En Mena, que D. Arnau, y lo digo con toda la sinceridad de mi honrada conciencia, no pot cantar, perque es beef-steak que ha pres avui, no estava conforme López, i ses pastilles de clorat de potassa que li varen enviar de Sant Petersburg, són tornades estantisses, i no n'ha pogudes pendre; i com vostès comprendran...

—Item más, s'exclama En Penjat; com s'aixecava de sa taula ha tossit, i un artista s'ha de guardar.

—¿I si cantava a mitja veu? diu una tercera polla.

—Es que nadie se impone al artista! diu En Mena.

—¡Menos a un basso absoluto! diu En Penjat.

—Dona Floripes, si vostè lei demanava! diuen ses mares de familia.

—Vostès me comprometen! diu ella

¡Es una cosa tan sagrada sa veu d'un artista!

—D. Arnau, fassa un sacrifici! diuen a la una totes ses polles.

Don gust a ses polles D. Arnau! diuen totes es pares i mares de familia.

I N'Arnau rendit de tanta metralla, dona una uuada a N'En Mena, demanant auxili, i en to de consulta diu:

—¡Si duguessen un grum de sal!...

Encara la senyora Floripes no va haver sentit tal cosa, ja és partida cap an es rebost, tria es grum de sal més maco, i amb tota finura el presenta an En Mena, que el se mira per tots es vents per veure si servia per la cosa, i l'entrega en mans de s'artista. N'Arnau amb molta solemnitat el pren, i a's mig de s'espectació general, el s'engoleix, fa un parei de carusses; i, mentres es Professor de música s'asseu an es piano i prova d'arrancar-li alguns preludis, ell se posa més estirat que un sabre, se tira es pit endevant, s'afica ses mans devall xella, se desembossa sa gargamella, s'infla sa gorga, i paupant-la-se, per prendre to, comensa a fer:

—¡¡¡ Joooo !!! ¡¡¡ gem !!! ¡¡¡ bim !!! ¡¡¡ bim !!! ¡¡¡ bim !!!

—¿Que està? diu es Professor.

—Doni' repòn N'Arnau i aixampla es brassos, i alsa ses puntes, i amolla en es bram, i... un ruixat, una barrumbada d'armonia cau dins aquella sala, i deixa tothom xop i banyat fins a sa pell.

I En Mena i companyia que ja han roegat un parei de mocadors, de riaies que los venen i no les poden aturar; i la senyoreta Floripes que està tota abilitada i estafaril·lada sentint es seu *novio*; i ses seues amigues, i sos pares i mares i demés assistents amb un forc i mig de barram ubert, i amb cent oreies escolta qui escolta.

A la fi calla s'Artista, i li envest un avalot d'interjeccions per l'estil:

— ¡Bravo! ¡Magnífico! — ¡S' enhorabona! — ¡Vosté és lo que no hi ha! — ¡No té companyero! — ¡Vosté donarà quince y raya a todo bicho viviente! — ¡Viva D. Arnaldo! — ¡Viva el artista monstruo! — ¡Viva el futuro Rey de todos los artistas habidos y por haber!

I la cosa no parà aquí, sino que En Penjat i En Mena s'aborden a N'Arnau i l'abassen, i darrera ells fa lo mateix sa Cort d'honor, jo i es Professor de música enam a estrenyer-li sa mà per no fer un mal paper, i es pares i mares de familia i tota la polleria allà li donen mils i milions i milions d'enhores-bones.

I N'Arnau que so sab què li passa de gojós i satisfet, i dona sa mà a tothom; i fa capades i vincla s'espina a dreta i a esquerra, com si ja estigués damunt ses taules des primer teatre d'Europa.

Jo'm pensava que ja havíem acabat; però llavò En Penjat, per acreditar es seu nom, presentà sa proposició de que cantàs també la senyoreta Floripes; i no hi hagué altre remei que votar-hi tots. Es Professor de música se torna seure an es piano, ella romp amb una *aria* de *La Traviata*. Ses altres *poues* també la sabien i amollen totes an es bram, se reunió en massa fa lo mateix i allà haurieu sentits trosos d'òpera i de *zarzuela*, i crits esquerdats i piulos i remeuos d'allò més sentimental.

Jo ja comensava a estar mal a pler dins aquell avalot *cantant*. En Mena i En Penjat e-hu conegueren, presentaren una segona proposició d'aixecar sa sessió, i així se feu a l'acte, amb gran sentiment de tota la polleria, que se veia massa clar que volien cloure tot allò amb un esplet de *walsos*, *polkes*, *mazurques* i demés carro-portal bordissenc.

Me vaig despedir de N'Arnau, de Na Floripes, de son pare, sa mare i es seu germà i de tots ets altres, amb una gran capada i capellada, i En Tòfol m'acompanyà a ca-nostra, comentant, així com se mereixia, s'èxit colossal de N'Arnau i Achille Gorghetti *Amplabucca*.

PAU FORA-EMBUSI

Sa fia i sa fiastra des Moliner

Això era i no era un moliner de Sa Pobla que tenia una fia que havia nom Catalineta, garrida, galanxona i aguda ferm.

Es moliner cau viudo i se torna casar amb una viuda que tenia també una fia i nomia Catalineta, baldrumera, dali-brou i malambrosa.

Es Moliner un dia diu a Na Catalineta:

—Catalineta, torna sa farina an es Gegants de sa *Còva des Fangar*!

Es Fangar és una possessió de Sa Pobla cap a Campanet, an es peu de Muntanya.

An aquell temps a una còva d'aquei-

(1) La me contà D.ª Catalina Font i Oliver de Campanet.

xa possessió hi habitava un escabotell de gegants, que se vivien de sa cassa que agafaven.

Eren uns gegants bona gent ferm, que no deien res a negú, mentres no se possassen amb ells. Ja hu sabien poblers, campaneters, i bujarrons, i per això negú se posava amb ells, los feien amples i los deixaven córrer.

Duien es blat an aquell Moliner, que los ho molia i los tornava sa farina, això sí, després de molturar-los-ho.

Es Moliner tenia un missatge, i aquest solia tornar sa farina an es Gegants de sa *Còva des Fangar*; però justament aquell dia es missatge estava escotifit, i hi enviaren Na Catalineta: carregaren es sac damunt sa bistia, e-hi asseguren s'al·lotona damunt, li donen es dogal, diu: *Erri!* a sa bistia, i sa bistia i cap a sa *Còva des Fangar*!

Com e-hi fou davant, sa bistia s'atura, Na Catalineta bota, se'n entra dins sa còva, crida qui crida:

—¿Qui hi ha en la casa de Deu? ¿Qui hi ha aquí? ¿Sortiu! que vos duc sa farina!

Bè cridà s'al·lotona, però nigú li respon.

I ¿que fa ella? Així com pogué descarrega es sac, l'entra dins sa còva, nota que tot està un poc brut i mal endergat; i agrena i adesa i espolsa, i al punt tot e-hu tengué net i ben encitronat.

Amb això *tac!* arriben es gegants, reparen tot lo que acabava de fer Na Catalineta per allà dadins, i en roman-gueren tan agradats i satisfets, que s'apleguen i diu es caporal:

—Se mereix aquesta al·lotona que li donem un do; massa que el s'ha gonyat!

—Ben pensat! ben pensat! diuen tots. Es Caporal que diga quin ha d'esser aqueix do!

—Jau hu diré ja: diu es Caporal. Es do ha d'esser que, en badar boca Na Catalineta, per cada paraula que li broll de sa boca, li broll an es mateix temps una pesseta.

—Aprovat! Aprovat! digueren tots es gegants.

—Tantes de gracies! diu a les hores Na Catalineta, i *zas!* li brollen de sa boca tres pessetes per ses paraules que acabava de dir.

Na Catalineta replega aquelles tres pessetes, les s'embutxaca, puja a sa bistia i cap an es Molí!

Com son pare i sa madastra i sa germanastra notaren que, en dir Na Catalineta cap paraula, tot d'una li queia de sa boca una pesseta, figurau-vos si en-farien d'uiots.

Son pare n'estava contentíssim; ara sa madastra i sa germanastra no hu porien sufrir, i s'enveja les roegava i les alsava en pes.

Na Catalineta, com era tan bona al·lota, totes ses pessetes que li brollaven de sa boca, tantes com paraules, les donava a son pare, i son pare que botava d'alegria, i sa madastra i sa germanastra que taiaven claus i el dimoni les s'en duia d'enveja, fins que un dia sa madastra diu an es Moliner:

—¿Que no tornam tenir gra des Gegants de sa *Còva des Fangar* a mol dre?

—Sí-fa, diu s'homo.

—Idò mol·lo! diu sa madastra, i Na Catalina meua los tornarà sa farina.

—Que hi ets, diu es Moliner, per veure si tornarà de sa *Còva* així com en tornà Na Catalineta meua, que en dir cap paraula, ja li cau de sa boca una pesseta?

—Sols que m'hages entesa! diu sa Molinera. ¿Que no l'agradaria?

—Prou! prou! diu ell. ¡Hala idò! fa-rem sa farina des Gegants de sa *Còva des Fangar*.

Tiren es gra an es molí, i al punt va esser molt, es Moliner molturà, umpl es sac, el posa damunt sa bistia, crida sa fiastra, i li diu:

—En voler pots dur sa farina an es Gegants de sa *Còva des Fangar*!

Sa Molinera hu sent, i diu:

—¡Hala Catalina, si t'hi espitxes! ¡Veiam si tornaràs com s'altra Catalina!

Jo hi faré tots es possibles! diu sa grosseranda.

S'encamella dalt sa bistia i cap a sa *Còva des Fangar*!

Al punt e-hi va esser: pega bot de sa bistia, se'n entra dins sa còva, crida qui crida.

—¡Hala, voltros de per aquí dins! ¡sortiu més que depressa, que vos duc sa farina! ¡Hala, grans perfandos, si espediu! ¿O voleu que el vos entr an es sac? Si no sortiu, el tir en-terra i me'n vaig!

Amb això es gegants s'entreguen de cassar; i ella, tota inquieta, se posa a renyar los sensa gens de mirament ni respecte.

Es gegants descarreguen es sac i el se'n duen dins es pastador, deixant en banda Na Catalineta, veient-la tan baldrumera, dali-brou i malambrosa.

I ¿què me'n direu? Ell com ella va veure que es gegants li fogien sensa resar de concedir-li es do que havien concedit a Na Catalineta, sa posa a dir:

—Uep! grans revel·lers! ¿l assetsuaxí me depatxareu? ¿Vol dir me'n tenc de tornar així com som venguda?

Es gegants, com la sentiren, s'apleguen, i diuen:

—¡O quina al·lota mes toixarruda, malambrosa i niála! Ell ara voldria que li donàssem es mateix do que a Na Catalineta! ¡Es bé es des qui el se guanya! Na Catalineta el se gonyà; aqueixa no. Per que no se'n torn així com es venguda, plantem-li una trompa adarrera, que, en badar boca, li fassa: *xòca-reixoc! xòca-reixoc!*

—No res idò, diu es Caporal. Que li surta aqueixa trompa! i que, en dir cap paraula, li fassa tot d'una: *xòca-reixoc! xòca-reixoc!*

Na Catalineta, veient que es gegants no sortien, acaba sa paciència, pega bot damunt sa bistia i cap an es molí! tota morrotosa, engronyada i ponyida.

I lo gustós fonc quant arribà a caseua, que a sa primera paraula que digué, tot d'una sa trompa de darrera li fa: *xòca-reixoc! xòca-reixoc!*

I tantes de paraules com li brollaven de sa boca, i venga a fer-li sa trompa: *xòca-reixoc! xòca-reixoc!*

Figurau-vos sa rabiada que degueren prendre ella i sa mare, i ses riaies que havia de fer an ets altres com sentien aquella música de sa trompa de darrera! Es Moliner i tot en reia, i Na Catalina se tancava dins sa seua cambra per que no poria estar sensa riure de veure aquella funció tan extranya, i no volia que sa madastra l'aglapís amb sa riaia a sa boca.

Sa Molinera estava feta una furia de veure sa fia d'aquella manera, i lo que li covia més era que, com Na Catalineta festetjava, quant vendria s'engorrotat i sentís es *xòca-reixoc!* que mai parava, sempre que s'al·lota deia cap paraula, ell e-hu prendria tort, i no tornaria pus a la casa.

I ¿que fa ella? Se'n va a s'engorrotat i li enffoca:

—Mira tu, Na Catalina meua se'n és anada a confessar i es confès justament li ha posat per penitència que no ha de dir cap paraula fins i tant que sia casada.

S'engorrotat, que era un poc carabassenc i no havia trobada cap altra al·lota que el volgués, amb s'esperansa de que Na Catalineta tendria qualque cosa per que an aquell molí campaven polents, allargà es coll a casar-se amb aquella mellenga.

Enregaren la cosa i dins vuit dies se casen, sensa que Na Catalinot badàs boca fins que va esser casada.

Peró lo bó va esser com sortiren de l'església, que tothom li donava s'enhorabona, i ella ¡boca closa! sensa parlar ni motar per por de sa por.

S'homo s'arriba a fer curt, i li diu:

—¡Vaja, dona, si parles! que Cristo

parlava i estava a la creu! Si es confès te posà per penitència que no pories parlar fins que series casada, ara ja hu ets! Per lo mateix parla!

La dona s'arribà a veure tan estreta, que no tengué altre remei que badar boca per agrair ses enhorabones que li donaven; però ¡bona la va fer!

Ell sa trompa que es Gegants de sa *Còva des Fangar* li havien plantada a darrera, se posa a fer: *xòca-reixoc!* per cada paraula que deia sa toixarruda!

Allò fonc un escàndol: tothom se callà a riure, i riu que riu, i es noví i tots es de ca-seua més empegueits que no sé que me'n diga, i sa Molinera feta un dimoni per l'estil de sa novia, i es Moliner tot incorregut i amb una por molt grossa de no esclafir de riure també.

I la cosa acabà tan malament, que sa novia s'acubà, i la se'n hagueren de dur damunt una escala de gat a caseua i colgar-la; i es noví digué que allà hi havia engàn de mitges i que donava per no fet es casament. Tornà an es Molí sa caixada d'ella i tot s'altre carro-portal, i no volgué sebre res pus de Na Catalinot, que no se'n sabé desllapissar mai d'aquell dimoni de trompa que es Gegants de sa *Còva des Fangar* li havien plantada a darrera, que no s'aturava mai de fer *xòca-reixoc!* en dir sa toixarruda cap paraula.

Idò ¡no fos estada tan tan maleita, groseranda i malambrosa! ¡Més se'n mereixia!

Preniu-ne llum, al·lotes que això lletgiu, de Na Catalineta i de Catalinota! si no voleu dur-vos-ne s'aumut p'es cap!

JORDI DES RECÓ.

Notícies de Manacor

Dia 3, arribà de Madrid el Sr. Bal·le, Don Francesc Gomila. Sia benvingut.

Avui a les deu han comensat a la Parròquia ses Coranta Hores dedicades an el *St. Cristó*; continuaran demà i acabaran dilluns vespre. Predicarà el Rt. P. Llorens Riera, de St. Felipe Neri.

Es poi dels amel·lers pareix que sa ploguda darrera el va rentar, i ara es pobres amel·lers tornen badar s'uyet i de bell nou enpenyen, gracies a Deu. Es garrovers també enpenyen; es blat a redols s'és escaldat; ses faves pareix que han acabat bé; ara vourem dalt s'era que faràn. Aquesta ploguda darrera pareix que ha posat rovei an es blats; a alguns no los haurà fet gaire mal. Ventura que tots ja eren plens. Ara, si Deu ho vol, batrem. En s'estiu tot hom viu, per que ja se sap: an es maig a segar me'n vaig; an es juny sa faus an es puny; an es joriol sas egos a s'era i es bous an es sol.

Diumenge prop passat, sa part des cap-vespre, an es nostro bon amic i benemerit paisà L' Amo'n Llorens Caldenteu i Perelló (Aulesa), li pegà un atac de gota; la cosa prengué tan malament que dimars a vespre per orde des metge el sagrumentaren; el dimecres la cosa pitjorà, i dijous sa dematinada entre-gà la ànima a Deu a la edat de noranta dos anys, havent rebuts els sants Sagraments i sa Bendició Apostòlica. Que Deu nostro Senyor haja acullida la seua ànima. Amèn. Dissapte qui vé li dedicarem tot un article. Mentres tant enviam a la seua digníssima familia es nostro condol més coral. Al Cel lo vegem.

Diumenge fonc sa bendició des Convent nou de ses Monges de la Caritat an es *Port*. Hi acudiren un bell esbart de manacorins i manacorines, que no caberen dins l'esglesia d'allà. Feu la bendició l'Ilm. Sr. Vicari Capítular, essent Prevere Assistent, Mn. Bartomeu Gomila, Diaca Mn. Salvador Oliver i Subdiaca Mn. Manuel Soto, Vicari d'allà. De l'esglesia ta anaren en processó an el Convent Nou, el beneiren, recorrent totes ses dependències i en tornaren cantant el *Te-Deum*. Arribats a l'esglesia, comensà l'Ofici i després de l'Evangeli l'Ilm. Sr. Vicari Capítular predicà sobre sa bendició que acabaven de fer, donant les gracies a tots es qui han contribuït a fer dit Convent i anunciant que aquest estiu posaran sa *Primera Pedra* de l'esglesia nova, per la qual deixà D. Juan Amer, el cel sia, deu mil pessetes; i animà a la gent prendre part en tal obra, ajudant-hi cada qual segons es seus possibles. Acabat l'Ofici, mostrà a la gent es plans de sa futura esglesia, que ha d'esser d'estil ogival primitiu, que no n'hi a cap a Mallorca que hu siga.